

**Bestemmingsplan
Uitbreiding Zandwinning Calduran,
Gemeente Midden-Drenthe**

Toelichting

VASTGESTELD

LBP|SIGHT B.V.
Nieuwegein, april 2012

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Plangebied	5
1.3	Geldend bestemmingsplan	6
1.4	M.e.r.-procedure.....	6
1.5	Opzet en inhoud plan.....	7
2	Beschrijving plangebied.....	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Ruimtelijk/functionele structuur	8
3	Planbeschrijving.....	10
3.1	Het project.....	10
3.2	Landschappelijke inpassing	12
3.2.1	Landschapsbeleidsplan.....	12
3.2.2	Inrichtingsplan	12
3.3	Verkeer.....	14
4	Ruimtelijk beleidskader	15
4.1	Rijksbeleid.....	15
4.1.1	Nota Ruimte	15
4.1.2	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.....	15
4.2	Provinciaal beleid	15
4.2.1	Omgevingsvisie Drenthe	15
4.2.2	Provinciale Omgevingsverordening Drenthe	17
4.3	Gemeentelijk beleid	19
5	Milieu- en omgevingsaspecten	20
5.1	Milieueffectrapportage	20
5.1.1	Wettelijk kader.....	20
5.1.2	Alternatieven	21
5.2	Geluid	21
5.2.1	Verkeerslawaaï.....	21
5.2.2	Industrielawaai	21
5.3	Luchtkwaliteit.....	23
5.3.1	Fijn stof en stikstofdioxide	23
5.3.2	Stikstofdepositie	23
5.4	Externe veiligheid.....	24
5.4.1	Risicovolle activiteiten /inrichtingen	25
5.4.2	Wegen, vaarwegen, spoorwegen	26
5.4.3	Buisleidingen	26
5.5	Bodem.....	27
5.6	Water.....	27

5.6.1	Algemeen	27
5.6.2	Beleid waterschap	27
5.6.3	Vertaling naar het plan	28
5.7	Natuurwaarden	31
5.7.1	Wettelijk kader	31
5.7.2	Toetsing	32
5.8	Archeologie	36
6	Juridische planbeschrijving	37
6.1	Inleiding	37
6.2	De verbeelding	37
6.3	De planregels	37
7	Uitvoerbaarheid	39
7.1	Algemeen	39
7.2	Economische uitvoerbaarheid	39
8	Procedure	40
8.1	Overleg ex artikel 3.1.1 Bro	40
8.2	M.e.r.-procedure	40
8.3	Ontwerpfase	40
8.3.1	Zienswijzen	41
8.4	Vaststellingsfase	41

Bijlagen bij de toelichting (zijn apart ingebonden)

Bijlage I	Commissie MER Advies notitie reikwijdte en detailniveau
Bijlage II	Akoestisch onderzoek
Bijlage III	Luchtkwaliteitonderzoek
Bijlage IV	Geohydrologisch onderzoek
Bijlage V	Ecologisch onderzoek april 2011
Bijlage VI	Ecologisch onderzoek augustus 2010
Bijlage VII	Archeologisch onderzoek
Bijlage VIII	Nota van Zienswijzen
Bijlage IX	Toetsingsadvies Commissie m.e.r.
Bijlage X	Reactienota gemeente toetsingsadvies Commissie m.e.r.
Bijlage XI	Leeswijzer MER

Separate bijlage

LBP|SIGHT, *Milieueffectrapport uitbreiding zandwinning kalkzandsteenfabriek Roelfsema*, oktober 2011

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

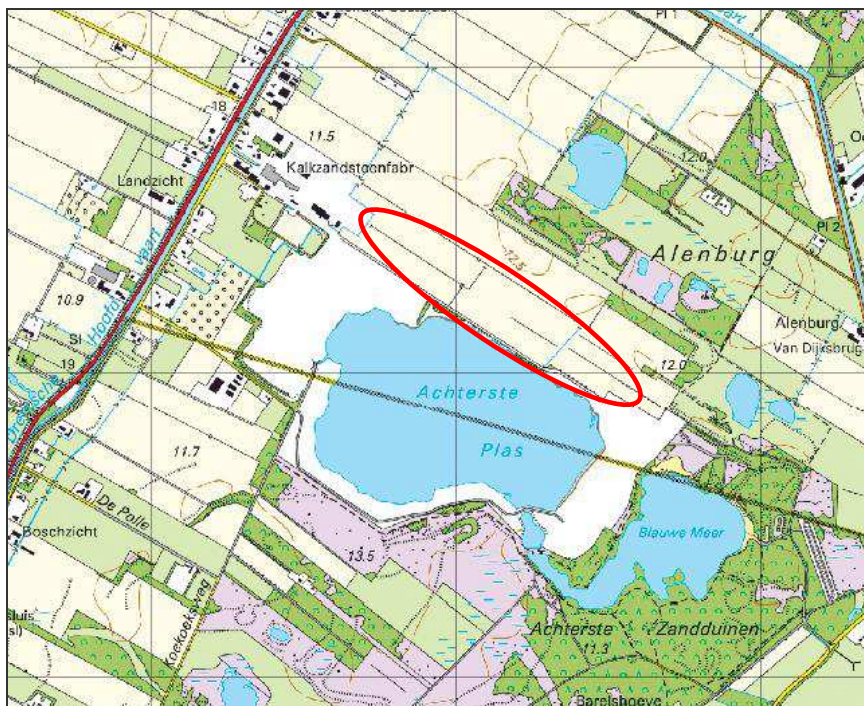
Door Calduran Kalkzandsteen B.V. te Harderwijk, de eigenaar van de Kalkzandsteenfabriek Roelfsema, is aan LBP|SIGHT BV gevraagd een bestemmingsplan op te stellen voor de locatie P.R. Roelfsema Rzn-weg 24 te Hoogersmilde ten behoeve van de uitbreiding van de zandwinningmogelijkheden.

In de huidige zandwinlocatie kan de kalkzandsteenfabriek nog een aantal jaren zand winnen. Met het oog op de continuïteit van de grondstoffenvoorziening is het van groot belang dat de zandwinmogelijkheden voor een periode van circa zes tot tien jaar worden uitgebreid. Op basis van onderzoek naar de aanwezigheid van geschikt zand in de directe omgeving van de fabriek heeft Calduran Kalkzandsteen B.V. het voornemen om ten noorden van de bestaande zandwinning een uitbreiding van circa 15 hectare te realiseren. De hoofdactiviteit in dit gebied zal de zandwinning zijn en hieraan ondergeschikt is er ook ruimte voor natuurontwikkeling.

Om de beoogde ontwikkeling daadwerkelijk mogelijk te maken, dient een bestemmingsplanprocedure doorlopen te worden. Het bestemmingsplan 'Uitbreiding Zandwinning Calduran' bestaat uit planregels, een verbeelding, een toelichting en een aantal separate bijlagen. Onderhavige toelichting dient als motivering bij de te volgen procedure.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt ten oosten van de Drentsche Hoofdvaart en circa twee kilometer ten zuiden van Hoogersmilde. De bestaande zandwinplas ligt ten oosten van de fabriek, omringd door enerzijds agrarische percelen aan de noord- en zuidwestzijde en anderzijds door natuurgebied. De beoogde uitbreidingslocatie van de zandwinning bevindt zich aan de noordzijde van de huidige zandwinningplas. Zie figuur 1.1 voor de ligging van het plangebied.

Figuur 1.1

De ligging (globaal) van het plangebied

1.3 Geldend bestemmingsplan

De zandwinlocatie is gelegen binnen het 'Bestemmingsplan Buitengebied' van de gemeente Smilde, nu Midden-Drenthe. Het bestemmingsplan is door de raad vastgesteld op 21 december 1995 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 2 juli 1996. Het beoogde uitbreidingsgebied heeft in dit vigerende bestemmingsplan de bestemming heide ontginningsgebied, hetgeen met name een agrarische functie inhoudt. De bestemming van het uitbreidingsgebied voorziet niet in zandwinning.

Op dit moment wordt dit bestemmingsplan herzien en in de periode van 10 februari 2011 tot en met 24 maart 2011 heeft het ontwerpbestemmingsplan 'Buitengebied Midden- Drenthe' ter inzage gelegen.

1.4 M.e.r.-procedure

In het kader van de plan- en besluitvorming rond het bestemmingsplan wordt een milieu effect rapportage - procedure (m.e.r.-procedure) doorlopen. Het MER (Milieueffectrapport) wordt gelijktijdig met ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op het MER.

1.5 Opzet en inhoud plan

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van de huidige situatie gegeven. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de geplande ontwikkeling en de gewenste ruimtelijke kwaliteit en de landschappelijke inpassing onder woorden gebracht. Hoofdstuk 4 beschrijft het relevante beleid dat ten grondslag ligt aan het bestemmingsplan. De verschillende milieuaspecten die van invloed kunnen zijn op ruimtelijke ontwikkeling komen aan bod in hoofdstuk 5. Een toelichting op de juridische aspecten van dit bestemmingsplan wordt gegeven in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 wordt aandacht besteed aan het aspect economische uitvoerbaarheid. Afgesloten wordt met hoofdstuk 8 waarin de procedure wordt beschreven met aandacht voor de onderdelen inspraak en overleg ex artikel 3.1.1 Bro.

2 Beschrijving plangebied

2.1 Inleiding

Kalkzandsteenfabriek Roelfsema ligt ten oosten van de Drentsche Hoofdvaart en twee kilometer ten zuiden van Hoogersmilde. De bestaande zandwinplas ligt ten oosten van de fabriek. Het gebied rondom de fabriek en de zandwinplas bestaat voornamelijk uit agrarisch gebied met een aantal natuurgebieden. Verder bevinden zich in de nabijheid een aantal dorpen en gehuchten. Ter plaatse van de huidige zandwinplas (de Achterste Plas) wordt reeds sinds de jaren '80 van de 20ste eeuw tot op de dag van vandaag zand gewonnen voor de kalkzandsteenfabriek. Hierdoor is deze plas ontstaan.

2.2 Ruimtelijk/functionele structuur

De natuurlijke ondergrond, die onder invloed van klimaat, landijs, zee, wind en water is ontstaan, heeft het Drentse landschap al lang geleden gevormd. Menselijke ingrepen hebben het landschap verder gekneed tot wat het nu is. Als gevolg hiervan zijn er binnen de gemeente Midden-Drenthe twee verschillende landschapstypen te onderscheiden; het plateau met de beekdalen, de oude veldontginningen en de jonge ontginningen en de rand met de veenontginningen.

De kalkzandsteenfabriek en de planlocatie zijn gelegen op de rand van de veenontginningen en de jonge ontginningen. Typerend voor de veengebieden is een rationele verkaveling. Haaks op het hoofdkanaal zijn wijken gegraven in een systematisch ritme op dezelfde onderlinge afstand. De bebouwing is geconcentreerd in linten. Beplanting is beperkt aanwezig, waardoor de veengebieden relatief open zijn.

De jongere ontginningen op het plateau dateren uit het begin van de 20^e eeuw en zijn op planmatige wijze zijn ontgonnen. De kavelrichting in deze ontginningen was veelal een voortzetting van de bestaande grenzen in de omgeving. Er is een min of meer blokvormig wegenpatroon uitgezet met daarbinnen meerdere blokvormige kavels voor een goed landbouwkundig gebruik. De kavels worden van elkaar gescheiden door sloten en afrasteringen. Voor een groot deel zijn de jongere ontginningen bebost.

De uitbreiding van de zandwinplas vindt plaats aan de noordzijde van de huidige plas ter plaatse van gronden die op het ogenblik in agrarisch gebruik zijn. De percelen worden gekenmerkt door een rechte verkavelingstructuur.

Figuur 2.1
Impressie van het plangebied

Figuur 2.2
Luchtfoto van de het fabrieksterrein en de zandwinplas

3 Planbeschrijving

3.1 Het project

Kalkzandsteenfabriek Roelfsema wint al sinds het begin van de 20ste eeuw zand ten behoeve van de productie van kalkzandsteen in de omgeving van de fabriek. De oudste zandwinplas - Blauwe Meer - is inmiddels opgenomen in het Natura 2000-gebied Leggelderveld en wordt in het zomerseizoen gebruikt als recreatieplas.

Om als modern, maatschappelijk verantwoord ondernemend bedrijf ook in de toekomst op een duurzame, economisch verantwoorde wijze te kunnen blijven functioneren, is het voor de fabriek van essentieel belang dat er een langjarig ontwikkelingsperspectief is, waarbinnen voldoende ruimte blijft voor verdere ontwikkeling van de productielocatie en de zandwinning.

In de huidige zandwinlocatie kan Kalkzandsteenfabriek Roelfsema nog een aantal jaren zand winnen. Met het oog op de continuïteit van de grondstoffenvoorziening is het van groot belang dat de zandwinmogelijkheden voor een periode van circa zes tot tien jaar worden uitgebreid. Mede vanwege het werkgelegenheidsbelang in de regio is het van belang dat de Kalkzandsteenfabriek de komende jaren zand kan blijven winnen.

Op basis van onderzoek naar de aanwezigheid van geschikt zand in de directe omgeving van de fabriek bestaat het voornemen om ten noorden van de bestaande zandwinning een uitbreiding van het concessiegebied van circa 15 ha te realiseren (fase 1). Een daaropvolgende uitbreiding (fase 2) zal voor de periode na de winning in fase 1 in zuidwestelijke richting op grondgebied van de gemeente Westerveld gezocht moeten worden.

Het onderhavige bestemmingsplan beslaat alleen fase 1 en heeft betrekking op:

- de uitbreiding van het zandwinningareaal met 15 hectare, waarvan minimaal 8 hectare bedoeld is voor diepe zandwinning;
- het maken van natuuroevers;
- het treffen van waterhuishoudkundige maatregelen (kwelscherm) in het kader van natuurbescherming;
- een (reserverings)gebied voor een zanddepot.

Zie figuur 3.1 voor de begrenzing van het plangebied en figuur 3.2 voor de inrichting van het plangebied.

Fase 2 is als een separate ontwikkeling te beschouwen, die in de tijd na fase 1 zal plaatsvinden en tegen die tijd een zelfstandige bestemmingsplanprocedure zal doorlopen.

De hoofdactiviteit is het winnen van zand voor de kalkzandsteenfabriek in het uitbreidingsgebied aan de noordzijde van de huidige winplas. Andere activiteiten betreffen de voorbereidende werkzaamheden en het opnieuw inrichten van de oevers en randzones van het uitbreidingsgebied en de realisatie van natuur. Deze activiteiten worden middels onderhavig bestemmingsplan mogelijk gemaakt.

Naast de hiervoor beschreven activiteiten worden er door de kalkzandsteenfabriek een aantal andere activiteiten uitgevoerd die passen binnen de vigerende bestemmingsplannen van de gemeente Midden-Drenthe en Westerveld.

Het betreft hier het opnieuw inrichten van de oevers en randzones van de bestaande zandwinplas, het verdiepen van de bestaande zandwinplas en het realiseren van de overige waterhuishoudkundige maatregelen in het kader van natuurbescherming.

In het MER en in de in het kader van de plan- en besluitvorming uitgevoerde onderzoeken worden deze activiteiten volledigheidshalve ook beschouwd.

Naast het MER en het bestemmingsplan worden er voor het project ook een aantal vergunningen aangevraagd, zoals een ontgrondingvergunning en een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu.

Zodra in de toekomst de zandwinningactiviteiten (ontgronding) zijn afgerond, zal het volledige gebied een natuurbestemming krijgen. Te zijner tijd wordt het gebied dan overgedragen aan een natuurbeschermingsorganisatie.

Figuur 3.1

Overzicht van de planlocatie, met in het blauw weergegeven het plangebied van het bestemmingsplan.

3.2 Landschappelijke inpassing

Een zandwinning leidt onvermijdelijk tot een verandering van het landschap. Het landschapsbeeld, de landschapstructuur en het landgebruik zullen veranderen. Bovendien zal het landschapsbeeld tijdens de winningperiode tijdelijk bepaald worden door de drijvende wininstallatie.

Om te komen tot een goede landschappelijke inpassing is er onderzoek verricht naar verschillende alternatieven voor de landschappelijke inrichting van het gebied en is er een inrichtingsplan opgesteld.

3.2.1 Landschapsbeleidsplan

In het in 2000 vastgestelde landschapsbeleidsplan (LBP) wordt het gemeentelijk beleid voor landschap en natuur in het gehele buitengebied van Midden-Drenthe geformuleerd. Dit plan wordt op dit moment geactualiseerd. De visie is op hoofdlijnen nog actueel, maar is deels gewijzigd omdat er de laatste jaren diverse ontwikkelingen op het vlak van landschap en natuur zijn geweest. Het geactualiseerde landschapsbeleidsplan ligt in concept ter inzage vanaf 28 juli tot en met 5 oktober 2011.

De gemeente heeft een belangrijke taak bij de uitvoering van het landschapsbeleidsplan. Naast goed beheer en onderhoud van de eigen gemeentelijke beplantingen ligt het ook accent op het stimuleren van vrijwillige deelname aan landschapsbeheer door particulieren.

Daartoe zijn in het landschapsbeleidsplan concrete projecten opgenomen. Het landschapsbeleidsplan is bepalend voor de inbreng van natuur- en landschapswaarden bij de integrale planvorming en is ook richtinggevend geweest bij het onderhoudig plan.

Het beleid richt zich op het versterken van de beleefbare kenmerken en het contrast tussen plateau en rand. Deze tweedeling is bepalend voor de ruimtelijke en ecologische kwaliteiten in Midden-Drenthe.

Versterking van de structuur en het verhogen van de kwaliteit van landschap en natuur is onderdeel van de visie in het landschapsbeleidsplan. De veenkoloniale ontginningen (het landschap van Smilde) hebben een grootschalig karakter en kennen een rationeel en vierkant verkaveling- en wijkenpatroon. Behoud van de aaneengesloten grote ruimte staat voorop. Langs de oostzijde van de Drentsche Hoofdvaart is ruimte voor nieuwe draagkrachtige functies die de structuur van het landschap versterken. Daarbij dienen de zichtlijnen in de oost-westrichting te worden behouden.

3.2.2 Inrichtingsplan

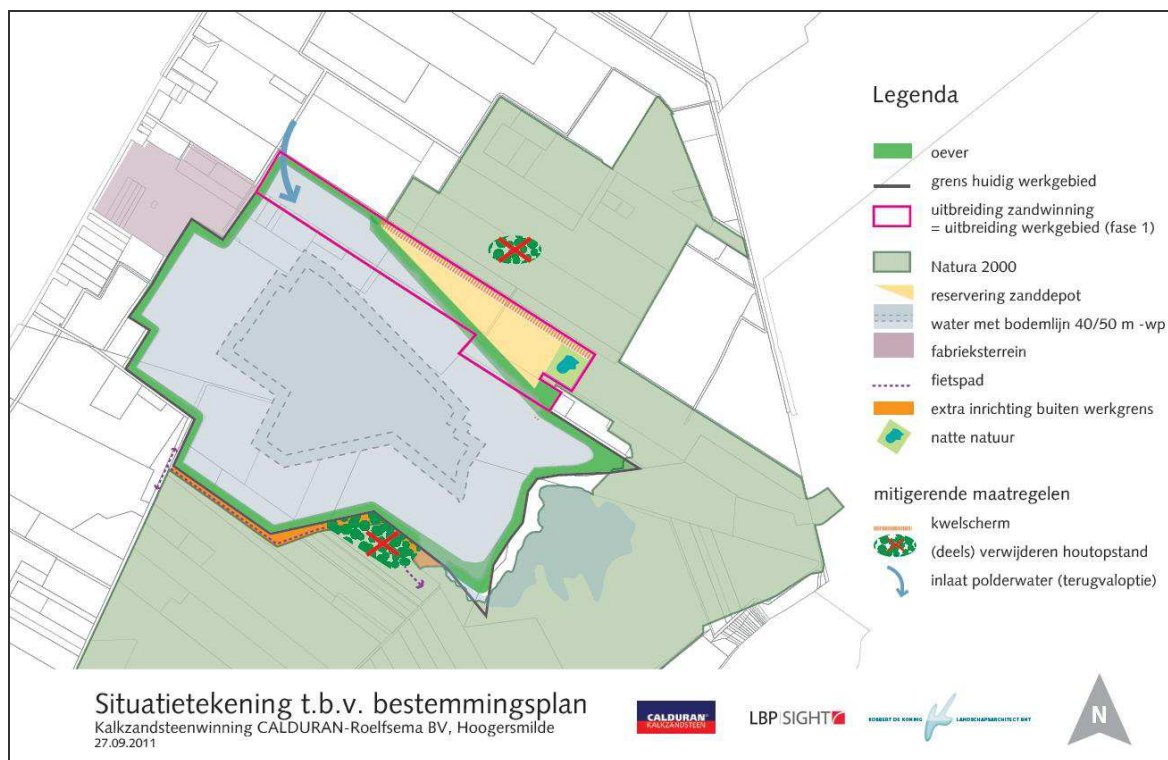
De hoofddoel van het plan is het winnen van zand voor de kalkzandsteenfabriek aan de noordzijde van de huidige zandwinplas. Tijdens de zandwinning zijn er verschillende alternatieven voor de landschappelijke inrichting van het gebied denkbaar. In het planvormingstraject, onder meer in het MER, zijn derhalve een aantal inrichtingsvarianten onderzocht met als doel te bepalen waar welke inspanningen op het gebied van de landschappelijke inrichting de hoogste meerwaarde op het gebied van natuur, landschap en milieu bieden. De inrichtingsvarianten hebben niet alleen betrekking op de landschappelijke inpassing van het uitbreidingsgebied, maar ook op de bestaande zandwinplas. Dit omdat, zoals ook in paragraaf 3.1 toegelicht, er naast de uitbreiding van de zandwinplas ook andere activiteiten plaatsvinden. Opgemerkt wordt dat de uitvoering van het inrichtingsplan wordt verankerd in de ontgrondingvergunning.

De landschappelijke inpassing van de plas richt zich met name op het vormgeven van de oeverzone van de plas. Drie aspecten, die nauw met elkaar zijn verweven, spelen hier een rol bij:

- optimaliseren ruimtelijke kwaliteit;
- verkrijgen van ecologisch meerwaarde;
- vergroten van de belevingswaarde.

De genoemde aspecten zijn in het ruimtelijke ontwerp integraal aangepakt. In hoofdlijnen betekent dit het volgende.

- De aanwezigheid van de natuurgebieden Alenburg en Leggelderveld (onderdeel Natura 2000) aan de noord-, oost- en zuidzijde en het agrarische gebied met het bebouwingslint langs het kanaal aan de westzijde, geven aanleiding om de randen van de plas te differentiëren. Het landschap bestaat nu al uit delen die erg open zijn en delen die erg besloten zijn. Er is voor gekozen om de openheid van de plas en de openheid van het agrarisch gebied in elkaar over te laten lopen. Er wordt een geleidelijke overgang gerealiseerd op de plekken waar de plas grenst aan het natuurgebied.
- Behalve de uitbreiding van de zandwinplas heeft het project als neven doel tevens het minimaliseren van verdroging in de aanliggende natuurgebieden. Het gebied wordt derhalve dusdanig ingericht dat de zuidelijke oever van de plas zowel wat betreft beeld als beheer aansluit op het Leggelderveld. De natuurbeheerder heeft aangegeven dat de hoogste natuurkwaliteit kan worden bereikt als met name wordt aangesloten op vochtige ecotypen. Door de aanleg van een kwelerscherm wordt voorkomen dat er vanuit Alenburg grond- en hemelwater afstroomt naar de zandwinplas.
- Aan de oostzijde van de plas ligt het recreatiegebied Blauwe Meer. Er bevindt zich een fietspad langs de zuidzijde van de plas. Vanaf dit fietspad wordt op enkele plekken aan de zuid- en oostzijde oever van de zandwinplas, zonder dat de indruk wordt gewekt dat de plas toegankelijk is voor recreatief gebruik, het zicht op de plas verbeterd. De noordelijke oever zal 'rustig' blijven. Uitbreiding van fietspaden is niet voorzien.
- Het ontwerp geeft tevens invulling aan het beperken van de verdamping van water in een perceel in Alenburg en een perceel in Leggelderveld. Door de op deze percelen aanwezige bosstruik te kappen, verdampt er minder water en zal de natuurkwaliteit van de percelen toenemen.
- Rondom de volledige zandwinplas (inclusief de uitbreiding) wordt een oever aangelegd. Aan de zuidzijde van de plas wordt een brede (40 meter), laag begroeide oever gerealiseerd. Dit wordt bereikt door niet alleen de oever van concessiegrens tot aan de werkgrens in te richten, maar ook door een achterliggende strook grond (bossingel) te verwijderen. Het nabijgelegen fietspad blijft op dezelfde plek liggen. Aan de zuidoostelijke zijde van de plas wordt de oeverstrook aangelegd die geleidelijk overloopt tot naar de Natura 2000-grens. De (voedselarme) stuifduinen worden hier tot aan de waterlijn doorgezet. Tussen de duinen vindt er plaatselijk tot aan het kleileem een verlaging plaats, zodat er een poel kan ontstaan. Veel bosopslag wordt hier verwijderd en een deel van het fietspad wordt hier verlegd.
Aan de oostzijde van de plas wordt de bestaande grondwal hergeprofileerd in een stuifduinen gebied, zodat dit gebied meer aansluit op het naastliggende natuurgebied. Langs Alenburg (noordzijde plas) komt een relatief brede oeverstrook waarin enkele steile heuvels worden gemaakt die mogelijk eroderen. Tot slot wordt de oeverstrook, gelegen in de noord-westhoek, dusdanig ingericht dat het goed aansluit op het landbouwgebied. Er komt een smallere oeverstrook (circa 25 m) en het zicht op zandwinplas blijft behouden.

Figuur 3.2

Situatietekening van de inrichting van de zandwinplas met hierop in het specifiek aangegeven de uitbreiding.

Opgemerkt dient te worden dat er op plekken waar mogelijk in de toekomst nog zand gewonnen gaat worden en de oever dus nog 'verschoven' zal worden, er minimale inrichtingsmaatregelen getroffen worden.

3.3 Verkeer

De uitbreiding van de zandwinplas heeft naar verwachting geen extra verkeersbewegingen tot gevolg, aangezien de bestaande productiecapaciteit niet wordt uitgebreid. Verkeersbewegingen, vinden enkel plaats op het fabriek- en zandwinningsterrein. Er vindt nagenoeg geen transport van zand plaats, behoudens de incidentele afvoer van de bovengrond aan derden.

4 Ruimtelijk beleidskader

4.1 Rijksbeleid

4.1.1 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is een planologische kernbeslissing van de Rijksoverheid, waarin de principes voor de ruimtelijke inrichting van Nederland vastgelegd zijn. De Nota Ruimte bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen. De Nota Ruimte bevat de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land. In de Nota Ruimte gaat het daarbij om inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030.

De winning van oppervlaktedelfstoffen wordt in de Nota Ruimte aangegeven als een 'activiteit van nationaal belang'. De ontwikkeling van projecten wordt overgelaten aan de markt. Het doel van het beleid is het stimuleren van de winning van bouwgrondstoffen in Nederland op een maatschappelijk aanvaardbare wijze. Van het ontgrondend bedrijfsleven wordt verwacht dat zij zich richt op de ontwikkeling van kwalitatief goede en maatschappelijk verantwoorde projecten in nauwe samenwerking met de betrokken partijen. Tevens geldt dat winningen waar mogelijk multifunctioneel zijn. Dit betekent dat gebruik moet worden gemaakt van de kansen die ontgrondingen bieden voor het realiseren van andere maatschappelijk gewenste functies, bijvoorbeeld natuurontwikkeling.

Achtergrond van het Rijksbeleid is dat met name de provincies de functie hebben om het ruimtelijk mogelijk te maken dat de continuïteit van de grondstoffenvoorziening van de binnen hun grenzen gevestigde bedrijven wordt ingevuld.

4.1.2 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De minister van Infrastructuur en Ruimte heeft op 13 maart 2012 de definitieve Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgesteld. De structuurvisie bevat een bondige actualisatie van het mobiliteit- en ruimtelijke ordeningsbeleid. De SVIR vervangt verschillende nota's zoals de Nota Mobiliteit, de Nota Ruimte en de structuurvisie Randstad 2040. In de SVIR schetst het kabinet hoe Nederland er in 2040 uit moet zien: concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Het ruimtelijke en mobiliteitsbeleid wordt meer aan provincies en gemeenten overgelaten. Hieronder valt bijvoorbeeld het landschapsbeleid. De Rijksoverheid richt zich op nationale belangen, zoals een goed vestigingsklimaat, een degelijk wegennet en waterveiligheid.

Tot 2028 heeft het kabinet in de SVIR een aantal Rijksdoelen geformuleerd: de concurrentiekracht vergroten door de ruimtelijk-economische structuur van Nederland te versterken; de bereikbaarheid verbeteren en zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden. Het beleid zoals verwoord in de Nota Ruimte ten aanzien van de winning bouwgrondstoffen wordt voortgezet in de SVIR. De winning van bouwgrondstoffen wordt op een maatschappelijk aanvaardbare wijze gestimuleerd.

4.2 Provinciaal beleid

4.2.1 Omgevingsvisie Drenthe

De Provinciale Staten van Drenthe hebben op 2 juni 2010 de Omgevingsvisie Drenthe vastgesteld. De Omgevingsvisie is het strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe voor de periode tot 2020. De visie formuleert de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie Drenthe in het ruimtelijke domein.

De Omgevingsvisie vervangt het tweede Provinciaal omgevingsplan (POPII) en is een integratie van vier wettelijk voorgeschreven planvormen; de provinciale ruimtelijke structuurvisie, het provinciaal milieubeleidsplan, het regionaal waterplan en het provinciaal verkeer- en vervoersplan. De Omgevingsvisie wil de ruimtelijke kwaliteit van Drenthe versterken, dat houdt onder andere in het zorgvuldig gebruikmaken van de ruimte, met name door te bundelen.

De ruimtelijke kwaliteit wordt ook beter door de kernkwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken. Daarvoor zijn de kernkwaliteiten vertaald in handzame begrippen.

Kernkwaliteiten en begrippen zijn:

- rust: stilte en duisternis;
- ruimte: openheid van het landschap;
- natuur: natuur binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- landschap: diversiteit en gaafheid van landschapstypen;
- oorspronkelijkheid: cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden;
- veiligheid Sociale, externe en verkeersveiligheid;
- naoberschap / menselijke maat / kleinschaligheid (Drentse schaal): leefbaarheid, passend bij Drenthe.

In haar Omgevingsvisie geeft de provincie Drenthe aan dat zij zandwinning mogelijk wil maken, waarbij zij een voorkeur heeft voor de uitbreiding van bestaande zandwiningen boven het realiseren van nieuwe zandwiningen. Bij het verlenen van vergunningen worden eisen gesteld aan de afwerking van de zandwinplas. Dit heeft onder andere betrekking op de oeverbelijning, de steilte van de oevers en de diepte.

In de Omgevingsvisie wordt gesteld dat op basis van de Ontgrondingenwet het provinciaal bestuur het bevoegd gezag is voor het verlenen van vergunningen voor zowel diepe zandwiningen als functionele ontgrondingen. Bij het verlenen van de vergunningen worden de integrale doelstellingen van het omgevingsbeleid gehanteerd.

Bij de uitwerking van de strategie voor de ontgrondingen in paragraaf 4.7 van de Omgevingsvisie wordt ingegaan op de continue vraag naar zand in Drenthe. De winning van zand heeft geleid tot een versnipperd ruimtebeslag van vele honderden hectares. Om de eigen Drentse behoefte in bouwgrondstoffen veilig te stellen, maar ook om het landschap zo veel mogelijk te ontzien, is regie op zandwinning nodig. De provincie wil de winningen beperken tot wat noodzakelijk is en uitsluitend zandwinning mogelijk maken om te voorzien in de feitelijke behoefte aan beton- en metselzand en ophoogzand. De zandwinning dient zo veel mogelijk geconcentreerd te worden in een beperkt aantal zandwinplassen, verspreid over de provincie. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan het uitbreiden van de bestaande centrale zandwinplassen boven het ontwikkelen van nieuwe winplaatsen. Er wordt alleen meegewerkt aan nieuwe zandwiningen wanneer die multifunctioneel zijn en ruimtelijke kwaliteit hebben. In de EHS is geen plaats voor nieuwe zandwiningen of uitbreiding van bestaande zandwiningen. Lopende vergunningen blijven geldig, maar er worden binnen de EHS geen nieuwe vergunningen meer verstrekt of verlengd.

Over de verdere ontwikkeling van de zandwinning ten behoeve van Kalkzandsteenfabriek Roelfsema stelt de provincie Drenthe dat uitbreiding van de bestaande zandwinning mogelijk is, alhoewel de uitbreidingsmogelijkheden beperkt zijn. De definitieve begrenzing van de uit te breiden zandwinplas moet worden bepaald met in achtneming van de nabijgelegen natuurgebieden.

Bij het verlenen van vergunningen worden eisen gesteld aan de afwerking van de zandwinplas. Bij ontgrondingen, waarbij een plas ontstaat, gaan de eisen onder andere over de oeverbelijning, de steilte van de oever en de diepte. Bij zandwinningen moet van tevoren het toekomstige gebruik of de bestemming worden aangegeven.

In de praktijk is dit niet altijd mogelijk, zoals bij zeer langdurige zandwinningen van enkele tientallen jaren. In dat geval moet de afwerking mogelijkheden bieden om de zandwinplas in een later stadium een nuttige functie te geven.

In de Omgevingsvisie heeft de provincie Drenthe het natuurgebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld aangewezen als een van de TOP-gebieden. TOP-gebieden zijn door de overheid aangewezen gebieden waar verdroging een probleem is. In deze TOP-gebieden wil zij maatregelen treffen die de verdroging verminderen en op termijn oplossen. Ook in het waterbeheerplan zijn deze TOP-gebieden opgenomen, waarvoor als doel geldt: het realiseren van een aanvaardbare waterstand. Het waterschap en de provincie Drenthe werken hierin samen.

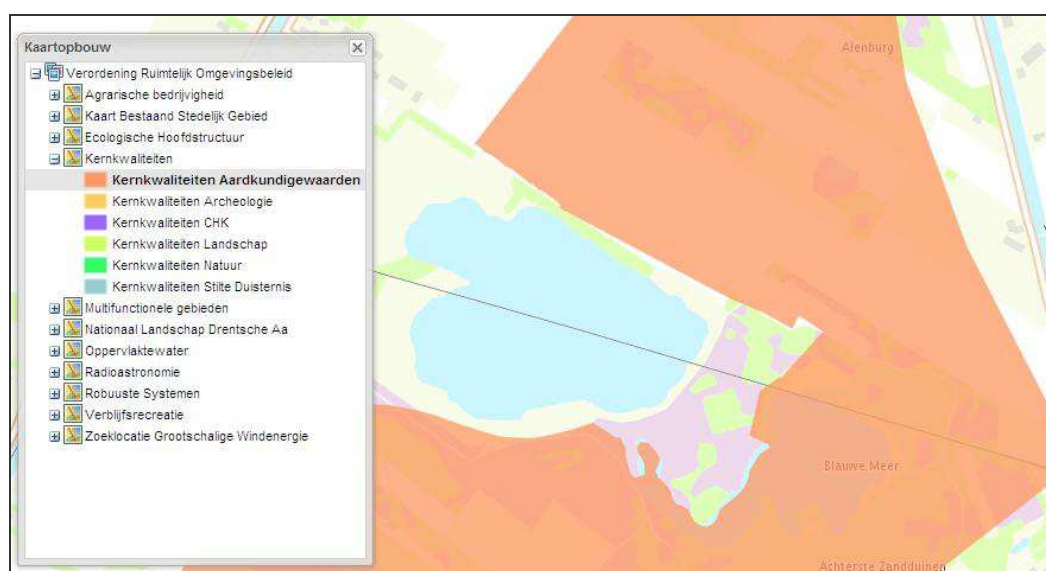
Daarbij zal ook rekening worden gehouden met het landgebruik zoals dat nu is (landbouw en natuur). Voor elk gebruik gelden andere wensen ten aanzien van bijvoorbeeld waterpeilen.

4.2.2 Provinciale Omgevingsverordening Drenthe

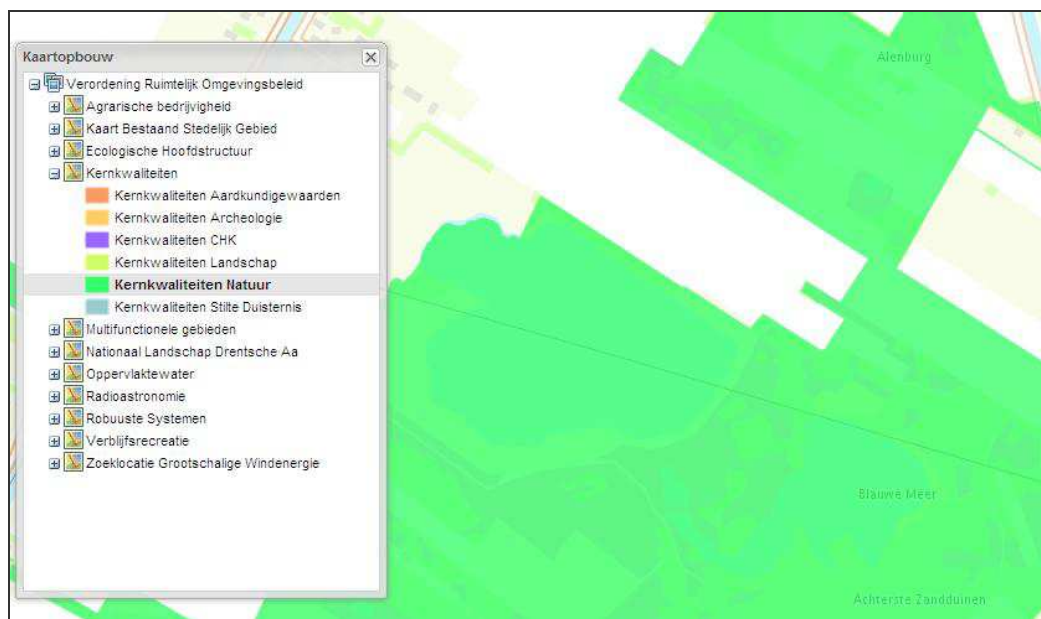
Provinciale Staten van Drenthe hebben op 9 maart 2011 de Verordening Ruimtelijk Omgevingsbeleid vastgesteld. Deze verordening is als hoofdstuk 3 ingevoegd in de Provinciale Omgevingsverordening.

De Verordening Ruimtelijk Omgevingsbeleid is gericht tot de gemeenten en bevat voorschriften waar ruimtelijke plannen, waaronder bestemmingsplannen, aan dienen te voldoen. De verordening behelst een juridische vertaling van het beleid zoals geschetst in de Omgevingsvisie.

Een aantal kaarten behorende bij de verordening is relevant voor de uitbreiding van de zandwinning, zie figuur 4.1 en 4.2.

Figuur 4.1 Uitsnede kaart kernkwaliteit Aardkundige waarden

Figuur 4.2 Uitsnede kaart kernkwaliteit Natuur

Voor de beoogde uitbreiding van Kalkzandsteenfabriek Roelfsema zijn, gezien de kernkwaliteitenkaart, de kwaliteiten aardkundige waarden, een aandachtspunt. De kernkwaliteit natuur is niet gelegen binnen de planlocatie.

Artikel 3.7 van de verordening schrijft enerzijds voor dat als bij een ruimtelijk plan (bestemmingsplan) kernkwaliteiten betrokken zijn, in het ruimtelijk plan uiteengezet wordt dat met het desbetreffende plan wordt bijgedragen aan behoud en ontwikkeling van de bij het plan betrokken kernkwaliteiten. Anderzijds schrijft de verordening voor dat het desbetreffende ruimtelijk plan geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk maakt die deze kernkwaliteiten significant aantasten.

De kernkwaliteiten aardkundige waarden wordt door de uitbreiding van zandwinning niet significant aangetast. Uit het archeologische bodemonderzoek is gebleken dat de bodem van het uitbreidingsgebied geheel verstoord is door menselijk handelen. Tijdens het veldonderzoek zijn er dan ook geen archeologische indicatoren aangetroffen. Als er aardkundig waardevolle objecten of structuren, zoals bijvoorbeeld pingoruïnes of andere ijstijdafzettingen op of in het ondiepe deel van de ondergrond aanwezig zijn geweest, dan zijn deze inmiddels niet meer herkenbaar. In het diepere deel – dat onder de grondwaterspiegel ligt – van de ondergrond wordt voornamelijk rivierzand aangetroffen van de Formatie van Boxtel. Rivierafzettingen zijn in de ondergrond van Nederland zeer algemeen en er wordt geen hoge aardkundige waarde aan toegekend.

In de verordening is tevens de begrenzing van de EHS vastgelegd op kaart. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de EHS, mag geen nieuwe activiteiten dan wel wijzigingen van bestaande activiteiten mogelijk maken die de wezenlijke kenmerken en waarden aantasten. De beoogde uitbreiding van de zandwinning is gelegen buiten de EHS begrenzing en heeft geen invloed op de wezenlijke kenmerken van de EHS.

4.3 Gemeentelijk beleid

Het beoogde uitbreidingsgebied heeft in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied de bestemming heide-ontginninggebied, hetgeen met name een agrarische functie inhoudt. De voor heide-ontginninggebied aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- de uitoefening van het agrarisch bedrijf;
- dagrecreatief medegebruik;
- infrastructurele voorzieningen, waaronder waterlopen;
- doeleinden van landschap en natuur, zijnde het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke en natuurlijke waarden van het heide-ontginninggebied;
- doeleinden van bosbouw.

De vigerende bestemming ter plaatse van het uitbreidingsgebied voorziet niet in zandwinning.

Opgemerkt wordt dat de gemeente Midden-Drenthe bezig is om een nieuw bestemmingsplan Buitengebied vast te stellen. Het beoogde uitbreidingsgebied heeft in dit nieuwe bestemmingsplan een agrarische bestemming en voorziet dus eveneens niet in de functie zandwinning.

5 Milieu- en omgevingsaspecten

5.1 Milieueffectrapportage

Op basis van het wettelijk kader is geconcludeerd dat er voor de uitbreiding van de zandwinning een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld. In deze paragraaf wordt eerst in het algemeen ingegaan op de MER en daarna specifiek op de MER voor dit bestemmingsplan.

5.1.1 Wettelijk kader

In het Besluit m.e.r. is in bijlage C onder 16.1 bepaald dat voor ontgrondingen (zoals zandwinningen) met een oppervlakte van 25 ha of meer een milieueffectrapportage (m.e.r.) dient te worden opgesteld. Om deze reden is er voor het verlenen van een ontgrondingvergunning in dit geval een m.e.r. (voor een besluit) vereist. In hetzelfde artikel van bijlage C (16.1) staat vermeld dat voor het vaststellen van een plan, dat voorziet in een ontgronding met een oppervlakte van 25 ha of meer, een m.e.r. (voor een plan) vereist is. Dat geldt in dit geval voor het bestemmingsplan. Aangezien er vanuit de bestaande plas in het uitbreidingsgebied zal worden gewonnen, is er op dat moment feitelijk sprake van een zandwinning van meer dan 25 ha.

Voorts is in de Wet milieubeheer (artikel 7.2a) bepaald dat een MER wordt gemaakt bij de voorbereiding van een op grond van een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht vast te stellen plan, waarvoor in verband met een daarin opgenomen activiteit, een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. In dit geval is het nieuwe bestemmingsplan, dat vastgesteld moet worden ten behoeve van de uitbreiding van de zandwinning, het betreffende plan waarvoor de passende beoordeling opgesteld moet worden gezien de mogelijk negatieve effecten op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. De passende beoordeling maakt normaal gesproken onderdeel uit van het MER. Het betreft hier een zogenoemd plan-MER.

Voor de uitbreiding van de zandwinning bij Kalkzandsteenfabriek Roelfsema bestaat er om deze redenen zowel een plan-m.e.r.- als een besluit-m.e.r.-verplichting. De passende beoordeling is opgenomen in het MER.

Ingevolge artikel 14.4b Wm kan er één gecombineerde milieueffectrapportage (bevattende één milieueffectrapport) worden gemaakt indien een bestemmingsplan wordt voorbereid, uitsluitend met het oog op de inpassing van één beoogde activiteit (i.c. uitbreiding zandwinning) in dat plan. Dat is hier het geval. Er is een gecombineerde milieueffectrapportage voor de project m.e.r.-/ plan m.e.r.-procedure opgesteld. De zogenaamde uitgebreide procedure is hierbij van toepassing. In het kader hiervan heeft de provincie Drenthe, met instemming van de gemeente Midden-Drenthe, een coördinerende rol als bevoegd gezag op zich opgenomen. De gemeente vervult bij de bestemmingsplanprocedure de rol als bevoegd gezag. De gemeenteraad van Midden-Drenthe heeft op 28 april 2011 besloten hiermee akkoord te gaan.

5.1.2 Alternatieven

In de gecombineerde plan- en besluit - MER worden de mogelijke milieueffecten van het bestemmingsplan op hoofdlijnen beschreven. Inzet van het MER is heel praktisch: het moet het bevoegd gezag optimaal inzicht geven in de milieugevolgen van het voorliggende bestemmingsplan, opdat zij hierover verantwoord kunnen besluiten.

Ten behoeve van de MER is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. In de notitie wordt beschreven welke milieueffecten worden onderzocht en aan welke criteria zal worden getoetst. Naast de effecten is omschreven welke alternatieven in het MER onderzocht zullen worden.

In het MER is eerst beoordeeld of het verplaatsen van de fabriek (een alternatieve locatie) een reëel te beschouwen alternatief is. Geconcludeerd is dat een alternatieve locatie gezien de hoge kosten niet reëel is. Het ontwikkelen van een nieuwe zandwinning binnen een aanvaardbare transportafstand resulteert daarnaast in een aantal – soms grote – nadelen voor milieu of bedrijfs-economie. In het MER zijn vervolgens drie uitvoeringsalternatieven vergeleken die zich door de methode van zandwinning en de diepte van zandwinning onderscheiden. Daarnaast zijn er twee inrichtingsvarianten onderzocht die zich onderscheiden in de breedte van de oeverstrook, de ecologische functie en de landschappelijke kwaliteit van het ontwerp.

Aan de hand van de effectbeoordeling van de uitvoeringsalternatieven en de inrichtingalternatieven is een voorkeursalternatief (VKA) opgesteld. Dit voorkeursalternatief vormt de basis van onderhavig bestemmingsplan. Zie paragraaf 3.2 voor een beschrijving van de inrichtingsvariant.

Het MER maakt, als separate bijlage bij de toelichting, deel uit van dit bestemmingsplan. Het 'advies reikwijdte en detailniveau' dat door de commissie MER is uitgebracht, is opgenomen als bijlage I bij deze toelichting.

5.2 Geluid

Geluid beïnvloedt vaak de kwaliteit van de leef- en woonomgeving. De belangrijkste geluidbronnen die in het kader van de ruimtelijke inrichting en ontwikkeling van belang zijn, zijn wegverkeer, railverkeer en bedrijven.

5.2.1 Verkeerslawaai

Conform de Wet geluidhinder (Wgh) dient voor nieuw te realiseren geluidgevoelige objecten binnen de geluidzone van een geluidbron een akoestisch onderzoek uitgevoerd te worden. Hierbij moet verslag gedaan worden van de geluidbelasting op de gevels van de nieuwbouw vanwege die geluidbron(nen). Met onderhavig bestemmingsplan worden geen nieuwe geluidgevoelige objecten mogelijk gemaakt. Een akoestisch onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

5.2.2 Industrielawaai

Bij het ontwikkelen van een ruimtelijk plan is het belangrijk rekening te houden met geluidbronnen en de mogelijke hinder of overlast daarvan voor omwonenden. Ten opzichte van de huidige situatie is er geen sprake van grote veranderingen in de emissie van geluid.

Het enige dat verandert, is dat de winzuiger gedurende enkele winperiodes dichterbij het natuurgebied Alenburg en dichterbij een enkele woning ingezet gaat worden en dat er gedurende een beperkte tijd graafmachines worden ingezet om de bovengrond af te graven.

Om de effecten wat betreft geluid in kaart te brengen is er een akoestisch onderzoek uitgevoerd. Navolgend worden in het kort de conclusies van het onderzoek uiteengezet.

1. De 50 dB(A) geluidcontour zal niet verder in het Natura 2000-gebied reiken dan de huidige vergunde (milieuvergunning) 50 dB(A) contourlijn op 300 meter.
2. Gebleken is dat voldaan kan worden aan de maximale geluidsniveaus in de avond- en de nachtperiode. Door in de avond- en de nachtperiode puinstukken niet in een lege maar beheerst in een half volle container te storten kan er voldaan worden aan de grenswaarde van 65 dB(A) in de avondperiode en 60 dB(A) in de nachtperiode.
Bij woningen van derden wordt geen hogere waarde berekend dan 60 dB(A). Bij twee eigen bedrijfswoningen worden ten gevolge van optredende vrachtwagens maximale geluidsniveaus berekend van 70 dB(A). Er is dus geen sprake van een overschrijding van de algemene grenswaarde van 70 dB(A) in de dagperiode.
3. Ten aanzien van indirecte hinder wordt de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) overschreden met 4 dB(A). De grenswaarde van 65 dB(A) wordt niet overschreden. Bij een geluidbelasting van 55 dB(A) kan voldaan worden aan de binnenwaarde van 35 dB(A), indien de geluidwering van de gevel 20 dB(A) is. Zoals vermeld in de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening 1998 is de geluidwering bij goed onderhouden standaard woning ten minste 20 dB(A). Ten aanzien van de woningen langs de Pr Roelfsema Rzn-weg kan dan ook verondersteld worden dat aan de binnenwaarde van 35 dB(A) etmaalwaarde voldaan wordt.

Verder wordt opgemerkt dat de uitbreiding van de zandwinplas wat betreft het aspect geluid geen negatieve effecten heeft op beschermde natuurwaarden. Het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld, nabij de uitbreiding van de zandwinning, is aangewezen als Habitatrichtlijngebied voor diverse habitattypen en de habitatsoorten kamsalamander en drijvende waterweegbree. Planten ondervinden geen hinder van geluid en de kamsalamander komt niet voor in het Leggelderveld. Ook zijn er geen effecten op de eventueel beschermde soorten zoals inheemse broedvogels, omdat uitsluitend gewonnen wordt buiten het broedseizoen van vogels.

Resumerend betekent dit dat het project kan worden uitgevoerd zonder dat de geluidssituatie te belastend wordt voor de omgeving. De beoogde uitbreiding van de zandwinplas heeft geen negatieve gevolgen op de geluidskwaliteit in de omgeving van de planlocatie.

Voor het volledige akoestische onderzoek wordt verwezen naar bijlage II.

5.3 Luchtkwaliteit

5.3.1 Fijn stof en stikstofdioxide

Op 15 november 2007 is de Wet luchtkwaliteit in werking getreden. Deze wet betreft een wijziging van de Wet milieubeheer en vervangt het Besluit luchtkwaliteit 2005 (zoals nog genoemd in de kaderstellende notitie). De wet is enerzijds bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid aan te pakken, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging. Anderzijds heeft de wet tot doel mogelijkheden te creëren voor ruimtelijke ontwikkeling, ondanks overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

De uitbreiding en de verdieping van de zandwinning leidt niet tot additionele emissie van fijn stof (PM 10). Er wordt al tientallen jaren zand gewonnen met een vergelijkbare zandzuiger in dit gebied. Alleen de posities van de voornaamste bronnen (de zuiger en het leemdepot) veranderen tijdens de zandwinning in het uitbreidingsgebied buiten het bestaande wingebied. Voor deze situatie is de PM10 blootstelling berekend (zie bijlage III).

Uit de resultaten blijkt dat de veranderingen als 'niet in betekende mate' getypeerd kunnen worden. Voor de toetsingspunten (de dichtstbijzijnde woningen) blijft de toename van de PM10 concentratie beneden de 1,2 microgram/m³. Vanwege de gewijzigde locaties van de zand- en puindepots neemt de emissie van fijn stof ten noorden van de fabriek af. Ten opzichte van de huidige situatie zal de fijn stof blootstelling op de woning aan de Pr Roelfsema Rzn-weg nr. 11 met circa 0,15 microgram per m³ afnemen.

Voor blootstelling aan stikstofdioxide in de lucht geldt hetzelfde als voor fijn stof. Netto is er geen sprake van een toename van de totale emissie, maar door de verandering van bronlocaties treedt er wel een verschuiving op van de blootstelling op leefniveau. De veranderingen dragen echter ter hoogte van deze toetsingspunten niet in betekende mate bij aan de luchtkwaliteit.

5.3.2 Stikstofdepositie

Ook voor stikstofdepositie levert de uitbreiding en de verdieping van de zandwinning geen additionele effecten op. Ook hier is uitsluitend sprake van een verschuiving van de bron, waarbij de gemiddelde afstand tot het Natura 2000-gebied nagenoeg gelijk blijft. Er wordt al tientallen jaren periodiek zand gewonnen met een vergelijkbare zandzuiger in dit gebied. Ook de bijkomende activiteiten zoals het gebruik van gronddepots en het afgraven van de bovengrond maken daar onderdeel van uit. Daarmee valt de nieuwe situatie onder het bestaand gebruik in de zin van de Natuurbeschermingswet (art. 19kd Nb-wet).

Er zijn desalniettemin verkennende berekeningen uitgevoerd naar de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied (Alenburg), met name om het effect van het omzetten van agrarisch gebruik naar zandwinning en natuurontwikkeling in beeld te brengen. Uit de resultaten blijkt dat sprake is van een netto afname van de stikstofdepositie over een aanzienlijk deel van Alenburg. Dit komt doordat er bij normaal agrarisch gebruik vrij veel stikstof vrijkomt uit het bemeste bouwland, ook al wordt dat meteen onder geploegd. Aangezien door de zandwinning er 21 ha bouwland uit agrarisch gebruik wordt genomen, levert dit een permanente afname van de stikstofemissie en -depositie op, die ruimschoots opweegt tegen de stikstofemissie en depositie die wordt veroorzaakt door de tijdelijke inzet van het materieel voor de zandwinning.

Geconcludeerd kan worden dat er vanuit het aspect luchtkwaliteit er voor de uitbreiding van de zandwinplas geen belemmeringen zijn.

5.4 Externe veiligheid

Het algemene rijksbeleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving voor:

- het gebruik, de opslag en de productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
 - het transport van gevaarlijke stoffen (openbare wegen, water- en spoorwegen);
 - het transport van aardgas en brandstoffen door buisleidingen;
 - het gebruik van luchthavens en overige risicobronnen zoals windturbines.
- Van deze laatste categorie zijn er geen beperkingen te verwachten. De overige relevante bronnen worden hieronder behandeld.

De normering voor risico's als gevolg van het transport, het gebruik en de opslag van gevaarlijke stoffen is gebaseerd op enkele begrippen.

- Plaatsgebonden risico: de kans dat een persoon die zich altijd op een bepaalde plaats bevindt overlijdt als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Voor het plaatsgebonden risico geldt voor kwetsbare objecten een grenswaarde van 10^{-6} per jaar (kans op één dode per jaar, mag één op de miljoen zijn). Voor beperkt kwetsbare objecten geldt deze waarde als richtwaarde.
- Groepsrisico: de kans dat groepen personen gelijktijdig het slachtoffer zijn. Deze kans wordt mede bepaald door het aantal personen dat zich bevindt in het invloedsgebied van een risicobron (het gebied waar dodelijke effecten van ongevalsscenario's optreden). Voor het groepsrisico geldt een oriënterende waarde: het bevoegd gezag dient het geaccepteerde niveau van het groepsrisico te verantwoorden door bij besluitvorming in te gaan op de mogelijkheden voor het terugbrengen van de risico's en optredende effecten, de zelfredzaamheid van personen en de mogelijkheden voor bestrijding en hulpverlening.

Het niveau van het groepsrisico wordt door het bevoegd gezag verantwoord. Bij de verantwoording van het groepsrisico door het bevoegd gezag wordt nader gekeken naar de gevolgen van de diverse scenario's die zich kunnen voltrekken. Bij transport van LPG, aardgasleidingen en bedrijven die grote hoeveelheden brandstof bewaren gaat het om explosies (druk golf en warmtestraling) en brand (warmtestraling).

Volgens de risicokaart (zie figuur 5.1) liggen er in de omgeving van het plangebied een aantal risicobronnen:

- een propaantank bij de inrichting H. Joling;
- een buisleiding;
- transport van gevaarlijke stoffen dat plaatsvindt over N371.

Figuur 5.1

Uitsnede uit de risicokaart van de Provincie Drenthe.

5.4.1 Risicovolle activiteiten /inrichtingen

Op 27 oktober 2004 is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) in werking getreden. Het Bevi beoogt een basis veiligheidsniveau te bieden als het gaat om bedrijven en installaties met gevaarlijke stoffen. De kans dat een persoon of een groep personen in de omgeving van een bedrijf overlijdt ten gevolge van een ongewoon voorval binnen een risicovol bedrijf, waarbij een gevaarlijke stof betrokken is, moet worden beoordeeld. Voor dergelijke risicovolle bedrijven, ook wel inrichtingen genoemd, moet een vaste afstand tot kwetsbare objecten, bijvoorbeeld woningen, in acht worden genomen, dan wel moet er een risicoanalyse worden gemaakt, waarin deze afstanden zijn berekend.

Volgens de risicokaart bevindt zich nabij de kalkzandsteenfabriek, een veehouderij (H. Joling) met een propaantank. Het plangebied van onderhavig bestemmingsplan valt buiten de bij deze risicobron behorende 10^{-6} risicocontour van 10 m. Ten aanzien van het plaatsgebonden risico zijn er geen beperkingen. De uitbreiding van de zandwinning vindt niet plaats binnen het invloedsgebied van een risicovolle inrichting. De plannen dragen niet bij aan het groepsrisico. Ten aanzien van het groepsrisico zijn er dan ook geen belemmeringen.

5.4.2 Wegen, vaarwegen, spoorwegen

In de Nota vervoer gevaarlijke stoffen heeft het kabinet de ontwikkeling van een Basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen aangekondigd. Het Basisnet stelt grenzen aan het risico vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen, vaarwegen en spoorlijnen alsmede aan ruimtelijke ontwikkelingen langs die wegen, vaarwegen en spoorlijnen. De Basisnetten Weg en Water zijn inmiddels gereed. Voor elke weg en vaarweg die deel gaat uitmaken van het Basisnet, is vastgesteld hoeveel risico het vervoer van gevaarlijke stoffen over die weg of vaarweg maximaal mag veroorzaken. Op 1 januari 2010 is het Besluit tot wijziging van de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen in werking getreden. Daarin wordt ingegaan op de voorgenomen invoering van het Basisnet zodat tijdig hierop wordt geanticipeerd.

In de nabijheid van de planlocatie bevindt zich op ruim 300 m de N371 waarover transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. Gelet op de afstand tussen het plangebied en de N371 zijn er wat betreft het plaatsgebonden risico geen belemmeringen. De 10^{-6} contour ligt op 0 meter en de 10^{-8} contour ligt op 120 m.

Ten aanzien van het groepsrisico zijn er eveneens geen beperkingen. Het groepsrisico van de N371 ligt beneden 0,1 x de oriënterende waarde. Met de uitbreiding van de zandwinning zullen er in het gebied niet meer mensen aanwezig zijn, waardoor er geen sprake is van een significante toename van het groepsrisico.

5.4.3 Buisleidingen

Per 1 januari 2011 is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) van kracht. Deze regeling bevat normen voor het plaatsgebonden risico (PR) en een verantwoordingsplicht voor het groepsrisico (GR). Dit is analoog aan het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Het Bevb schrijft onder andere voor hoe de risico's van buisleidingen met gevaarlijke stoffen te berekenen zijn.

Uit de risicokaart blijkt dat in de nabijheid van de planlocatie een buisleiding met onderstaande kenmerken is gelegen.

Beheerder	N.V. Nederlandse Gasunie		
Gebruikers buisleiding	Gas Transport Services B.V.		
Jaar ingebruikname	1969		
Uitwendige diameter	114,30 [mm]	4,50 [inch]	
Inwendige diameter	105,66 [mm]	4,16 [inch]	
Wanddikte buisleiding	4,37 [mm]	0,17 [inch]	
Maximale werkdruk	40,00 [bar]	4000,00 [kpa]	
Ligging bovenkant buisleidingdeel [cm]	123		
Staalsoort	Grade B		
Maatregel			

Figuur 5.2

Deze leiding ligt op meer dan 300 m van het plangebied. Volgens gegevens van de risicokaart is er geen 10^{-6} -contour voor deze leiding. Geconcludeerd kan worden dat er ten aanzien van het plaatsgebonden risico geen belemmeringen zijn voor de uitbreiding van de zandwinning.

Ten aanzien van het groepsrisico zijn er eveneens geen belemmeringen. Met de uitbreiding van de zandwinning zullen er in het gebied niet meer mensen aanwezig zijn, waardoor er geen sprake is van een significante toename van het groepsrisico.

5.5 Bodem

De kwaliteit van de bodem hoort onderdeel te zijn van de onderbouwing van het bestemmingsplan. Het is van belang om in een vroeg stadium van het planproces eventuele verontreinigingen, bijzondere bodemwaarden en mogelijke consequenties hiervan voor de functies in het plangebied inzichtelijk te maken. De zandwinning is geen milieugevoelige functie. Wel is het in verband met de uitbreiding en een (mogelijke) aanpassing van de milieuvergunning van belang te weten wat de huidige situatie is ten aanzien van de bodemkwaliteit.

Het historisch bodemgebruik binnen het uitbreidingsgebied is agrarisch geweest vanaf het moment dat het gebied in cultuur is gebracht. Er zijn geen aanwijzingen voor bodemvervuiling (puntbronnen). De vrijkomende bodem zal deels binnen en deels buiten het gebied toegepast worden in overeenstemming met het wettelijk kader, met name het Besluit bodemkwaliteit. Uit het werkplan, dat voor de ontgrondingvergunning wordt opgesteld, zal blijken waar de vrijkomende bodem zal worden toegepast.

5.6 Water

5.6.1 Algemeen

Op grond van artikel 12 uit het Besluit op de ruimtelijke ordening dient in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf te worden opgenomen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie. In die paragraaf dient uiteengezet te worden of en in welke mate het plan in kwestie gevolgen heeft voor de waterhuishouding, dat wil zeggen het grondwater en het oppervlaktewater. Het is de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets: “het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren (door de waterbeheerder), afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten”.

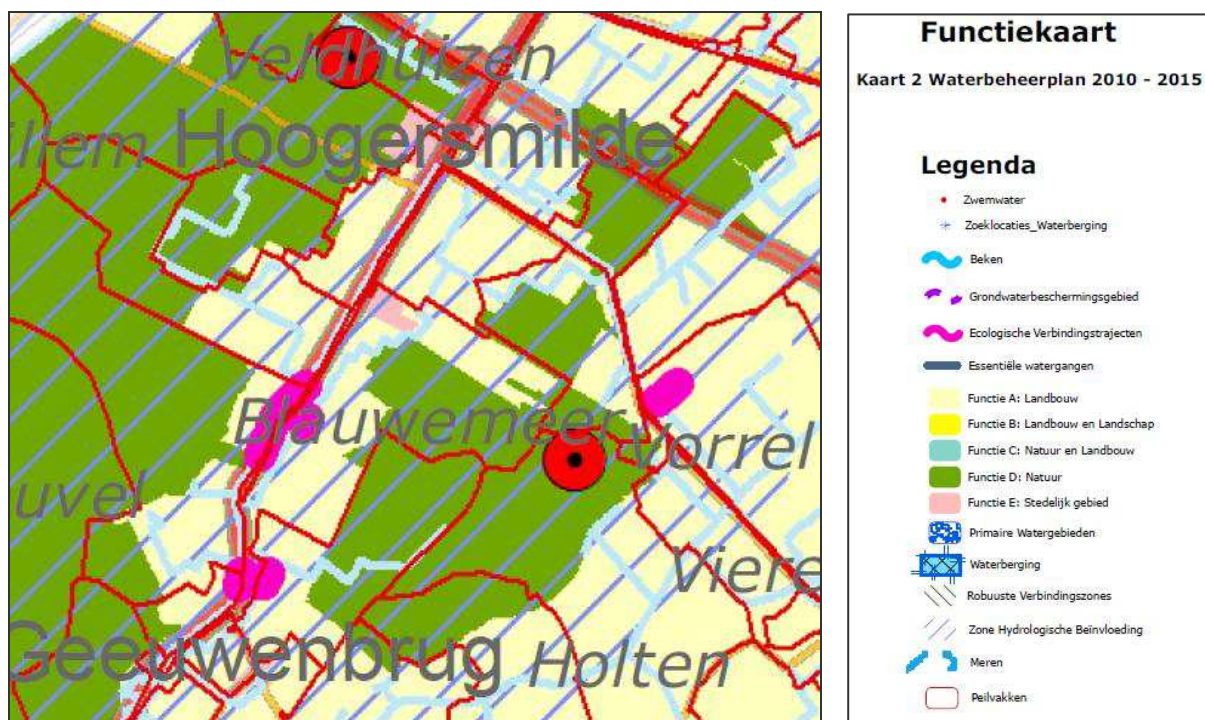
Het kader voor de watertoets is het vigerende beleid (Vierde Nota Waterhuishouding, Waterbeleid 21e eeuw, Europese Kaderrichtlijn water en de beleidslijn Ruimte voor de Rivier). De watertoets wordt uitgevoerd binnen de bestaande wet- en regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening en water. Voor details wordt verwezen naar de genoemde beleidsdocumenten.

5.6.2 Beleid waterschap

Het Waterschap Reest en Wieden is verantwoordelijk voor het waterkwantiteit- en waterkwaliteit-beheer in het plangebied. Het beleid van het Waterschap Reest en Wieden, zoals verwoord in het waterbeheerplan, richt zich op de hoofdthema's: veiligheid, watersysteembeheer en de afvalwaterketen. Het waterbeheerplan is een uitwerking van de Provinciale Omgevingsvisie en daarnaast is het waterbeheerplan afgestemd op plannen van andere organisaties op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu.

Bepalend voor de uitbreiding van de zandwinning zijn met name de in het waterbeheerplan gedefinieerde hydrologische beïnvloedingsgebieden. Dit zijn gebieden met verschillende functies, die op korte afstand van elkaar zijn gelegen, en conflicterende eisen stellen aan het grondwaterpeil (bijvoorbeeld landbouw en natuur). Deze gebieden zijn door het waterschap nader uitgewerkt en opgenomen in de Keur. In deze gebieden dient nadere afweging plaats te vinden ten aanzien van ontwikkelingen die het grondwaterpeil kunnen beïnvloeden.

De hydrologische beïnvloedingsgebieden die opgenomen zijn in het waterbeheerplan van het Waterschap Reest en Wieden zijn opgenomen in de functiekaart. Uit onderstaande uitsnede van deze kaart is op te maken dat de planlocatie is gelegen binnen een zone van hydrologische beïnvloeding. In de navolgende paragraaf wordt een nadere afweging wat betreft de hydrologische beïnvloeding gegeven.

Figuur 5.3

Uitsnede uit de functiekaart Waterbeheerplan

5.6.3 Vertaling naar het plan

In het voortraject heeft een uitgebreid geohydrologisch onderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek, dat uitsluitend betrekking heeft op de in dit plan aan de orde zijnde uitbreiding van de zandwinplas, heeft zich gericht op de hydrologische effecten van de zandwinning. Uit het onderzoek blijkt dat de uitbreiding van de zandwinning ten opzichte van de huidige situatie beperkte effecten heeft op de grondwaterstanden in de omgeving.

In het navolgende wordt ingegaan op een aantal thema's welke in het kader van de watertoets dienen te worden besproken en getoetst op relevantie. Onderstaande thema's zijn ontleend aan de Handreiking Watertoets 2.

Veiligheid

Het gaat hier met name om de inachtneming van voldoende afstand ten opzichte van bestaande waterkeringen, waterstaatswerken, alsmede het vrijwaren van bestaande ruimte voor waterafvoer. Aan deze criteria wordt voldaan in de zin dat de zandwinplas geen bedreiging vormt voor waterkeringen en niet ten koste gaat van bestaande ruimte voor waterafvoer.

Wateroverlast

Hierbij gaat het om de inrichting van een dusdanig hydrologisch systeem waarbij recht wordt gedaan aan het streven om water zoveel mogelijk in het gebied vast te houden en te bergen. Hieraan wordt voldaan; de zandwinplas biedt voldoende mogelijkheden voor het vasthouden en bergen van water.

Riolering

Hiermee wordt bedoeld dat het wenselijk is ruimte te reserveren voor zuiveringsvoorzieningen, waardoor de belasting van grond- en oppervlaktewater zal verminderen. Gezien de specifieke te realiseren zandwinning en natuurfunctie zijn dergelijke voorzieningen in het plangebied niet nodig.

Bodemdaling

Functies die lage waterstanden vragen, moeten worden voorkomen, met name in zettinggevoelige gebieden (laagveengebieden). Aan dit criterium wordt voldaan.

Oppervlaktewater

De huidige en ook de toekomstige zandwinplas maken geen onderdeel uit van het watersysteem van het Waterschap Reest en Wieden. De zandwinplas staat niet in verbinding met het omliggende watersysteem. De zandwinning heeft geen negatieve invloed op de kwaliteit van nabijgelegen oppervlaktewater. Ook de kwaliteit van de zandwinplas wordt niet negatief beïnvloed. Zo is er bijvoorbeeld geen sprake van belasting van oppervlaktewater door het gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen.

Zoals onder het navolgende kopje grondwater ook wordt verduidelijkt is de mogelijkheid onderzocht dat er een terugvalsscenario in werking wordt gesteld, waardoor de zandwinplas wel onderdeel uit gaat maken van het watersysteem. Dit terugvalsscenario omvat namelijk de aanvoer van oppervlaktewater in de zandwinplas vanuit de achterliggende polder. Ten behoeve van dit scenario wordt er een verantwoord waterbeheersysteem in samenspraak met het Waterschap en de andere betrokkene partijen (provincie, agrariërs etc.) opgesteld. Voor een nadere uitleg over dit scenario en de waterkwaliteitsaspecten wordt verwezen naar het geohydrologisch onderzoek, bijlage IV.

Grondwater

Hierbij gaat het om het voorkomen van negatieve hydrologische effecten op omliggende agrarische en natuurgebieden. Geohydrologisch onderzoek heeft uitgewezen dat er sprake is van een tijdelijk drainerend effect tijdens de productiefase, dat wordt veroorzaakt door het weghalen van het zand, waardoor het peil in de plas tijdelijk zakt en de plas vervolgens weer volstroomt met grondwater uit de omgeving.

In de definitieve situatie is er lokaal sprake van een geringe vernatting (het grondwaterpeil staat dan gemiddeld wat hoger) aan de zuidwestelijke kant (benedenstrooms in de grondwaterstroming) en van een geringe verdroging (de grondwaterstand staat dan gemiddeld wat lager) aan de noordzijde (bovenstrooms).

Voor het geohydrologisch onderzoek wordt verwezen naar bijlage IV.

Grondwater effecten voor de landbouw

In de omgeving van de zandwinplas is het grondgebruik overwegend agrarisch. In de uiteindelijke situatie is aan de noordzijde van de plas een gebied waar de grondwaterstand 5 tot 10 cm daalt.

Gelet op het grondgebruik en de bestaande grondwatersituatie leidt dit niet tot een significante beïnvloeding van de agrarische bedrijfsvoering.

Gedurende de productiefase zijn de effecten mogelijk omvangrijker. Door de productiefase te beperken tot buiten het groeiseizoen van gewassen worden eventuele ongewenste effecten geminimaliseerd. Daarnaast geldt dat de effecten dermate klein zijn dat deze te compenseren zijn vanuit het oppervlaktewaterbeheer, omdat voldoende oppervlaktewater voorhanden is.

Grondwater effecten voor de natuur

De beoogde uitbreiding van de zandwinplas ligt direct naast de natuurgebieden Leggelderveld en Alenburg, welke onderdeel uitmaken van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Uit de ecologische beoordeling van Altenburg & Wymenga (zie ook paragraaf 5.7) is gebleken dat in de uiteindelijke situatie geen nadelige effecten op de natuurwaarden in de omgeving op Natura 2000-habitattypen optreden. Echter tijdens de productiefase kunnen wel negatieve effecten optreden en derhalve worden een aantal mitigerende maatregelen toegepast, te weten:

1. de zandwinning vindt buiten het groeiseizoen plaats, het zand wordt gedurende een periode van maximaal 14 weken in de wintermaanden gewonnen.
2. ter plaatse van Alenburg wordt ter hoogte van de overgang naar het zandwingebed een kwelscherm aangebracht. Het kwelscherm moet voorkomen dat grond- en hemelwater richting de zuidelijk gelegen zandwinplas afstroomt.
3. rondom een veentje in Alenburg en vochtige heide in het Leggelderveld is sprake van bosstruwelen. Door deze bosstruwelen te kappen verdampt er minder water en wordt er lokaal minder water afgevoerd. Dit resulteert in een grotere aanvulling op het freatisch grondwater.

Mocht uiteindelijk tijdens monitoring blijken dat genoemde mitigerende maatregelen ontoereikend zijn, dan zal een zogenoemd terugvalscenario in werking worden gesteld. Dit terugvalscenario omvat de aanvoer van oppervlaktewater in de zandwinplas. De inlaat vanuit de achterliggende polder heeft geen negatieve effecten op de waterkwaliteit in de zandwinplas en vormt geen bedreiging voor de 4 km zuidelijk gelegen waterwinning Leggeloo.

Proces en wateradvies

Reeds in een vroeg stadium van de planvorming is het Waterschap Reest en Wieden bij de geplande ontwikkeling betrokken. De uitkomsten en aanbevelingen uit de hydrologische onderzoeken van Wiertsema & Partners zijn namelijk aan het waterschap voorgelegd en besproken.

5.7 Natuurwaarden

5.7.1 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebied- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.

Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten significant kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken van het gebied. Anders dan bij gebied- en soortenbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend.

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen.

- Er geldt een algemene zorgplicht, iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving (artikel 2).
- Het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8).
- Het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden.

- Beschermingscategorie 1
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- Beschermingscategorie 2

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is, dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.

In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd, en voor prioritaire habitatsoorten.

- Beschermingscategorie 3
De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dieren en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'.
Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
- Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Kortom als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

5.7.2 Toetsing

5.7.2.1 Natuurbeschermingswet 1998 en andere gebiedsbescherming

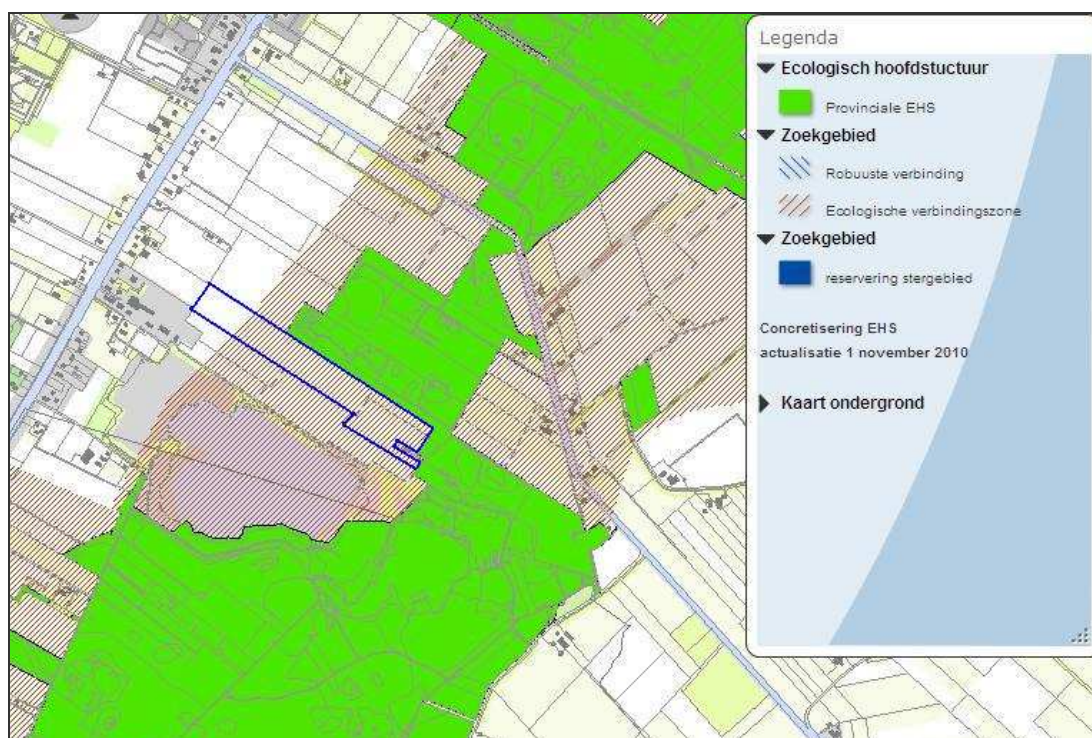
De beoogde uitbreiding van de zandwinning ligt direct naast de natuurgebieden Leggelderveld en Alenburg, welke onderdeel uitmaken van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Het Drentse-Friese Wold & Leggelderveld is aangewezen als Natura 2000-gebied voor dertien habitattypen, één plantensoort en één diersoort. Niet al deze habitattypen en soorten komen voor in het Leggelderveld.

Zowel de locatie van de beoogde uitbreiding, als de natuurgebieden Leggelderveld en Alenburg kennen geen beschermde status als beschermd natuurmonument.

Het Leggelderveld en Alenburg zijn wel onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en van een ecologische verbindingszone. Ook maken enkele delen nabij de uitbreiding, gelegen buiten het Natura 2000-gebied, onderdeel uit van de PEHS. Zie voor de ligging van de natuurgebieden figuur 5.4 en 5.5.

Figuur 5.4 Ligging van het Natura 2000-gebied ten opzichte van de bestaande zandwinning en de beoogde uitbreiding van de zandwinning.

Figuur 5.5 Ligging van de EHS ten opzichte van de (globaal aangegeven) beoogde uitbreiding van de zandwinning (bron: atlas van Drenthe).

Omdat door de uitbreiding van de zandwinning er enkele landschapselementen verdwijnen en er in het Natura 2000-gebied mogelijk verdroging op kan treden en elders op andere locaties vernatting op kan treden is er door Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek uitvoerig onderzoek gedaan. Voor dit ecologisch onderzoek wordt verwezen naar bijlage V.

De tijdelijke verlaging van de grondwaterstand, in een beperkte zone aan de noordzijde van de plas in Alenburg en aan de zuidoostzijde in Leggelderveld als gevolg van de zandwinning, is in het onderzoek als voornaamste mogelijke effect op de natuur meegenomen. De nadruk lag met name op het risico op negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen en de uitbreidingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied, en dan vooral op de natuurdoeltypen 'vochtige heide' en 'heideveentjes'.

Het onderzoek heeft zich gericht op de wisselwerking tussen het zandwinproces en de grondwaterstroming in het omliggende gebied en de effecten daarvan op de ecologie in de deelgebieden. Met name de vraag hoe de verschillende habitattypen, zoals vermeld in het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (de instandhouding- en uitbreidingsdoelstellingen), zullen reageren op veranderingen in het grondwaterregime heeft centraal gestaan. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de effecten op de bestaande groeiplaatsen van de habitattypen en de effecten op de uitbreidingslocatie. Eveneens is er een onderscheid gemaakt tussen de blijvende effecten (na de zandwinning) en de tijdelijke effecten (tijdens de zandwinning), waarbij de laatste verstrekkender zijn dan de eerste.

Navolgend worden in het kort de conclusies van het onderzoek geschetst.

Onderzoeksresultaten

Bestaande groeiplaatsen van habitattypen

- Het blijvende effect van de uitbreiding van de zandwinplas is dusdanig beperkt dat er geen verlaging van de freatische grondwaterstand is berekend ter plekke van de verdrogingsgevoelige habitattypen. Negatieve effecten op de Natura 2000-habitattypen zijn niet te verwachten;
- Door de uitbreiding van de zandwinplas kan tijdens de productiefase een verlaging van de grondwaterstand op een tweetal locaties met gevolgen voor een habitatype optreden. Om negatieve effecten op de ontwikkeling van de vegetatie te voorkomen, worden mitigerende maatregelen getroffen. Zo wordt er aan de noordzijde een kwelscherm geplaatst en wordt er aan de zuidzijde een bosstruweel verwijderd om het hydrologische effect te mitigeren.

Uitbreidingslocaties van habitattypen

- Het blijvende effect van de uitbreiding van de zandwinplas is dusdanig beperkt dat er geen verlaging van de freatische grondwaterstand is berekend ter plekke van de uitbreidingslocaties van de habitattypen. Negatieve effecten op de uitbreiding van de Natura 2000-habitattypen zijn niet te verwachten.
- Tijdens het productieproces kan een verlaging van de grondwaterstand optreden ter plaatse van de uitbreidingslocaties van de habitattypen. Door het bosstruweel in Alenburg te verwijderen kan grondwaterstandverlaging als gevolg van de zandwinning grotendeels teniet gedaan worden en worden negatieve effecten op de ontwikkeling van de uit te breiden habitattypen voorkomen.

5.7.2.2 Soortenbescherming Flora- en Faunawet

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de zandwinning-uitbreiding sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Uitbreiding van de zandwinning heeft tot gevolg dat agrarisch akker- en grasland wordt omgevormd tot een diepe waterplas. Onderzocht is of hierdoor effecten op beschermde soorten optreden.

Het door Altenburg & Wymenga in 2010 uitgevoerde onderzoek (zie bijlage VI) heeft uitgewezen dat er wat betreft een aantal beschermde soorten (Flora- en faunawet) mogelijk effecten optreden. Het betreft de volgende soorten:

1. levendbarende hagedis;
2. inheemse broedvogels;
3. jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels;
4. vleermuizen.

Ad 1 levendbarende hagedis

Het voorkeurs habitat van de levendbarende hagedis bestaat uit vochtige en droge heide habitats en in mindere mate uit hoogveen. Ook houtwallen worden gebruikt. Ter plaatse van het uitbreidingsgebied is geen geschikt habitat aanwezig. Effecten zijn derhalve uitgesloten.

Ad 2 inheemse broedvogels

Effecten aan inheemse broedvogels (akker- en weidevogels) is niet aan de orde aangezien de werkzaamheden (zowel de winwerkzaamheden als de voorbereidende werkzaamheden) buiten het broedseizoen zullen plaatsvinden.

Ad 3 jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels

Wat betreft jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels wordt geconcludeerd dat deze nesten vooral te verwachten zijn in bosranden, heggen en erven en in gebouwen. Als gevolg van de uitbreiding gaat alleen agrarisch gebied verloren waar geen van de bovengenoemde landschapselementen voorkomt. Effecten van de noordelijke uitbreiding op jaarrond beschermde vogels is derhalve uit te sluiten.

Ad 4 vleermuizen

Wat betreft vleermuizen is het uitbreidingsgebied van beperkt belang als fourageergebied voor vleermuizen, omdat het open agrarisch landschap betreft. Echter omdat er in de omgeving van het uitbreidingsgebied volop alternatief fourageergebied van vergelijkbare kwaliteit voorhanden is komt de functionaliteit als leefgebied voor vleermuizen niet in gevaar. Door de uitbreiding van de zandwinning verdwijnen er geen verblijfplaatsen. Vleermuizen gebruiken vooral bomen en gebouwen als verblijfplaats. Binnen het noordelijke uitbreidingsgebied komen geen bomen of gebouwen voor die verdwijnen.

In de nabijheid van de huidige zandwinplas ligt één potentieel geschikte fourageerroute. Dit betreft de bomenrij langs de zuidwestelijke grenzen van de bestaande contouren van de zandwinplas. Deze bomenrij bevindt zich op ruime afstand (de kortste afstand is circa 300 meter) van de uitbreiding en zal geen effect ondervinden. De potentieel geschikte vliegroute voor de vleermuizen komt daarmee dus niet in gevaar.

Resumerend betekent dit dat er als gevolg van de uitbreiding geen effecten zijn op beschermde soorten.

5.8 Archeologie

De Wet op de Archeologische Monumentenzorg (2007) is de implementatie van het Verdrag van Malta (1998) en regelt de omgang met het archeologisch erfgoed.

Uitgangspunt van het verdrag is het archeologisch erfgoed zoveel mogelijk ter plekke te bewaren en beheermaatregelen te nemen om dit te bewerkstelligen. Om het bodemarchief beter te beschermen is het sindsdien verplicht om de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden te beoordelen.

In 2009 heeft de gemeente Midden-Drenthe een archeologische verwachting- en beleidskaart op laten stellen. Deze verwachtingskaart, die veel specifiek is dan de provinciale Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW), geeft aan waar de trefkans voor archeologische waarden groot of klein is en legt de basis voor het te ontwikkelen gemeentelijke beleid ten aanzien van het behoud van archeologisch erfgoed. Voor bouwontwikkelingen met een oppervlakte kleiner dan 1.000 m², hoeft in principe geen archeologisch onderzoek te worden verricht.

Volgens de archeologische verwachting- en beleidskaart ligt het plangebied in een zone met een middelhoge en hoge archeologische verwachting. Vanwege deze verwachting en de afmeting van het plangebied is door RAAP Archeologisch Adviesbureau een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd. Voor het archeologisch onderzoek wordt verwezen naar bijlage VII.

Het onderzoek heeft uitgewezen dat de laagopeenvolging in het plangebied bestaat uit een bouwvoor (verstoorde laag), incidenteel op organisch materiaal, op dekzand op keileem. De top van het dekzand, met hierin soms de basis van een podzolprofiel (B-, BC-, C-horizont), is grotendeels verploegd en opgenomen in de hierboven gelegen verstoorde zandlaag. Deze podzolbrokken wijzen erop dat de oorspronkelijke podzolbodem kapot geploegd is. Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Op grond van de resultaten van het onderzoek worden in het plangebied geen behoudenswaardige archeologische waarden verwacht. De voorgenomen bodemingrepen kunnen vanuit archeologisch oogpunt zonder voorbehoud uitgevoerd worden.

Wanneer bij het uitgraven toch grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan melding te worden gemaakt bij het bevoegd gezag.

6 Juridische planbeschrijving

6.1 Inleiding

Doel van dit bestemmingsplan is het opstellen van een adequate en actuele juridisch- planologische regeling ten behoeve van de uitbreiding van de zandwinningmogelijkheden van de Kalkzandsteenfabriek Roelfsema in Hoogersmilde. Een bestemmingsplan is een planologische regeling die zowel de burger als de overheid rechtstreeks bindt. De regels en verbeelding dienen als één geheel te worden beschouwd en kunnen niet los van elkaar worden gezien. De toelichting op de regels en plankaart is niet juridisch bindend, maar biedt wel inzicht in de belangenafweging die tot de aanwijzing van bestemmingen heeft geleid.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke wijze de voorkomende functies in het bestemmingsplan worden geregeld. In de planopzet is aansluiting gezocht bij het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe en de uitgave Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2008, kortweg SVBP.

6.2 De verbeelding

De verbeelding heeft een belangrijke rol bij het bepalen van de gebruik- en bebouwingsmogelijkheden in het plangebied. Daartoe zijn op de verbeelding onder meer bestemmingsvlakken, functie-aanduidingen en bouwvlakken opgenomen.

6.3 De planregels

De planregels geven inhoud aan de op de verbeelding weergegeven bestemmingen. Ze geven aan waarvoor de gronden en opstallen al dan niet mogen worden gebruikt en wat en hoe er gebouwd mag worden. Bij de opzet van de planregels is het aantal regels zo beperkt mogelijk gehouden. Alleen datgene is geregeld, wat werkelijk noodzakelijk is. Toch kan het in een concrete situatie voorkomen dat een afwijking van de planregels gewenst is. Daarom zijn er in het bestemmingsplan ontheffingen opgenomen. De bevoegdheid om ontheffing van bepaalde regels te verlenen is gebaseerd op artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). De uitvoering berust bij burgemeester en wethouders. Deze ontheffingen maken kleine afwijkingen mogelijk binnen de aan de grond toegekende bestemming.

De opbouw van de regels is gelijk aan Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2008. De bij dit plan behorende planregels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken, te weten:

1. inleidende regels (betekenisafspraken);
2. bestemmingsregels;
3. algemene regels;
4. overgang- en slotregels.

In hoofdstuk 1 worden de in de planregels gehanteerde begrippen nader verklaard, zodat interpretatieproblemen zoveel mogelijk worden voorkomen. Daarnaast wordt aangegeven op welke wijze gemeten moeten worden.

In hoofdstuk 2 is een specifieke regel (artikel 3) opgenomen voor de op de verbeelding gegeven bestemming. Het artikel bestaat uit een bestemmingsomschrijving, bouwregels en specifieke gebruiksregels. De bestemmingsomschrijving is bepalend voor het gebruik van de grond. In aansluiting op de bestaande zandwinning is de uitbreiding als 'Bedrijf – Zandwinning en –opslag' bestemd. De bestemming staat in hoofdzaak de winning van zand en de opslag van grond en leem, die vrijkomt ten gevolge van de voorbereidende werkzaamheden van de zandwinning, toe. Daarnaast vallen onder andere ook de functies water, natuur, verhardingen onder deze bestemming. De opslag van zand is uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – zanddepot'. Binnen de bestemming is het niet toegestaan om gebouwen te realiseren. De opslag van bagger-specie is expliciet uitgesloten in de specifieke gebruiksregels.

De hoofdstukken 3 en 4 bevatten de algemene regels en de overgang- en slotregels. Zo wordt in artikel 5 geregeld dat het gebruik uitsluitend mag plaatsvinden in overeenstemming met de bestemming. Zo is het gebruik (dan wel laten gebruiken) van de gronden voor onder andere een seksinrichting als strijdig gebruik aangemerkt. In artikel 6 is een algemene aanduidingregel opgenomen. De aanduiding 'vrijwaringszone - straalpad' ligt op de aanwezige straalpaden. De bebouwing binnen het aangegeven straalpad mag niet hoger zijn dan 36 m.

7 Uitvoerbaarheid

7.1 Algemeen

Ingevolge artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening dient er in het kader van het bestemmingsplan een onderzoek te worden gedaan naar de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiële haalbaarheid van het plan. De maatschappelijke aspecten worden aan de hand van de inspraak in hoofdstuk 8 toegelicht.

7.2 Economische uitvoerbaarheid

De Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening schrijven voor dat inzicht dient te bestaan in de uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan. De ontwikkeling van het onderhavige plan wordt gerealiseerd vanuit een private exploitatie. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de uitvoering en draagt het risico van de planontwikkeling. Voor de gemeente zijn aan de realisatie geen kosten verbonden, behoudens de kosten voor het begeleiden en in procedure brengen van dit bestemmingsplan en planontwikkelingskosten voor de exploitatieovereenkomst. De kosten voor de begeleiding en het doorlopen van de procedure van het bestemmingsplan vallen onder de legesverordening. De kosten voor het opstellen van het bestemmingsplan en de daarbij behorende onderzoeken zijn voor rekening van de initiatiefnemer. Het risico op planschade wordt door de gemeente verhaald op de initiatiefnemer. Dit wordt met de initiatiefnemer kortgesloten middels een anterieure overeenkomst.

8 Procedure

8.1 Overleg ex artikel 3.1.1 Bro

Artikel 3.1.1 van het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) geeft aan dat bij de voorbereiding van een bestemmingsplan burgemeester en wethouders waar nodig overleg plegen met besturen van andere gemeenten, met de provincie, de inspecteur voor de ruimtelijke ordening en met eventuele andere diensten van Rijk en provincie die belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Van plan tot plan dient te worden beoordeeld met wie dit overleg dient plaats te vinden. In het kader van onderhavig plan is er vooroverleg gevoerd met de Provincie Drenthe, het Waterschap Reest en Wieden, de gemeente Westerveld en de Vrom-Inspectie.

8.2 M.e.r.-procedure

Zoals in paragraaf 5.1 is aangegeven, wordt er (deels) gelijktijdig met de bestemmingsplan-procedure een m.e.r.-procedure doorlopen. Voorafgaand aan de wettelijke procedure van het bestemmingsplan (Wro) worden er in het kader van de m.e.r. een aantal stappen doorlopen.

- Melding van het voornemen een m.e.r. procedure te doorlopen van Calduran Kalkzandsteen aan de Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe, welke in dit geval het bevoegd gezag is.
- Start van de procedure met een openbare kennisgeving. Gedurende de periode 6 mei 2011 tot en met 10 juni 2011 heeft de Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage gelegen en heeft eenieder de mogelijkheid gehad zienswijzen in te dienen.
- Raadpleging door de Provincie Drenthe als coördinerend bevoegd gezag van andere overheidsorganen en wettelijke adviseurs en gelijktijdig is er advies gevraagd aan de Commissie m.e.r. inzake de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
- Op 23 juni 2011 heeft de Commissie MER een advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht.
- Het concept-MER (rapportage) wordt opgesteld.
- Verplicht advies door de Commissie m.e.r. inzake het concept-MER.
- Afronding MER.

Na de afronding van het MER wordt het MER ingevoegd bij de bestemmingsplanprocedure.

8.3 Ontwerpfase

Na afronding van het vooroverleg wordt de formele bestemmingsplanprocedure gestart. Op de voorbereiding van een bestemmingsplan is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. De Awb regelt dat er een Kennisgeving in de Staatscourant en in een of meer dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen geplaatst dient te worden. Dit dient ook via de elektronische weg te geschieden. Tevens dient de kennisgeving te worden toegezonden aan, die diensten van Rijk en provincie die belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn, aan het waterschap en aan belanghebbende gemeenten.

Het ontwerpbestemmingsplan en het MER is gedurende zes weken ter inzage gelegd. Binnen deze termijn is eenieder in de gelegenheid gesteld schriftelijk een zienswijze op het plan in te dienen.

Ook zijn de stukken met de kennisgeving aan de eerder genoemde diensten en instanties toegezonden (artikel 3:13 Awb), of er moet worden aangegeven waar de (digitale) stukken te vinden zijn (elektronische kennisgeving).

Gedurende de genoemde zes weken dient eveneens de Commissie MER een advies uit te brengen over het MER.

8.3.1 Zienswijzen

Het ontwerpbestemmingsplan en het MER hebben, op grond van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, met ingang van 24 november 2011 t/m 4 januari 2012 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn er door drie insprekers vier zienswijzen ingediend.

In een aparte 'Nota van Zienswijzen' zijn alle zienswijzen samengevat en voorzien van een antwoord van de gemeente. Voor de zienswijzen en de beantwoording daarvan wordt dan ook verwezen naar de nota die is ingevoegd als bijlage VIII bij de toelichting

Als gevolg van de zienswijzen is het bestemmingsplan gedeeltelijk gewijzigd vastgesteld. Op de verbeelding is de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf – zanddepot' toegevoegd. Hierdoor is het niet meer mogelijk om overal in het plangebied van het bestemmingsplan een zanddepot te realiseren. Dit is nu uitsluitend ter plaatse van de aanduiding op de verbeelding toegestaan, te weten aan de oostzijde van het plangebied.

Tevens is het bestemmingsplan op basis van een ambtelijk voorstel op 1 punt gewijzigd. De maximale hoogte van 25 meter voor zanddepots is conform de systematiek van het vastgestelde bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe ook in het bestemmingplan opgenomen.

8.4 Vaststellingsfase

Binnen twaalf weken na de termijn van terinzagelegging moet de gemeenteraad beslissen omtrent de vaststelling van het bestemmingsplan. Het vastgestelde bestemmingsplan behoeft op grond van de Wro geen goedkeuring meer van Gedeputeerde Staten.

Het besluit wordt bekendgemaakt en gedurende zes weken wordt het vastgestelde bestemmingsplan ter inzage gelegd en kunnen belanghebbenden, direct beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Indien geen verzoek om voorlopige voorziening is ingediend, treedt het plan direct na de beroepstermijn in werking, waarna tot planrealisatie kan worden overgegaan.

Gelijktijdig met de bekendmaking van het vastgestelde bestemmingsplan neemt het bevoegd gezag een definitief besluit over het MER. Daarbij geeft het aan hoe rekening is gehouden met de in het MER beschreven milieugevolgen, wat is overwogen over de in het MER beschreven alternatieven, over de zienswijzen en over het advies van de Commissie m.e.r. Ook geeft het bevoegd gezag aan hoe burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het plan zijn betrokken. Verder wordt vastgesteld hoe en wanneer er geëvalueerd wordt. In tegenstelling tot het bestemmingsplan kan er tegen het definitief besluit inzake het MER echter geen beroep worden ingesteld.

Voor achtereenvolgens het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. en de reactienota van de gemeente Midden-Drenthe op het toetsingsadvies wordt verwezen naar de bijlagen IX en X. Naar aanleiding van het toetsingsadvies is er een leeswijzer voor het MER opgesteld, waarin verduidelijkt wordt waar de informatie over de geohydrologische en ecohydrologische effecten en de gevolgen hiervan voor de omringende natuurgebieden in het MER staan beschreven. Deze leeswijzer is voor de duidelijkheid toegevoegd als bijlage in het onderhavige bestemmingsplan. Zie hiervoor bijlage XI.

Bijlage I

Commissie MER Advies notitie reikwijdte en detailniveau

Bijlage II

Akoestisch onderzoek

Bijlage III

Luchtkwaliteitonderzoek

Bijlage IV

Geohydrologisch onderzoek

Bijlage V

Ecologisch onderzoek april 2011

Bijlage VI

Ecologisch onderzoek augustus 2010

Bijlage VII

Archeologisch onderzoek

Bijlage VIII

Nota van Zienswijzen

Bijlage IX

Toetsingsadvies Commissie m.e.r.

Bijlage X

Reactienota gemeente toetsingsadvies Commissie m.e.r.

Bijlage XI
Leeswijzer MER